

Globalna definicija profesije socijalnog rada - BOSNIAN

Socijalni rad je praktično zasnovana profesija i akademska disciplina koja promovira društvenu promjenu i razvoj, socijalnu koheziju, te osnaživanje i oslobađanje ljudi. Principi socijalne pravde, ljudskih prava, kolektivne odgovornosti i poštovanja različitosti centralni su u socijalnom radu. Potkrijepljena teorijom socijalnoga rada, društvenih i humanističkih znanosti, te indogenim znanjem, profesija socijalnoga rada angažira ljude i strukture na adresiranju životnih izazova i povećanje blagostanja.

Navedena definicija može se proširiti na nacionalnom i/ili regionalnim nivoima.

KOMENTAR

Komentar služi “objašnjenju” ključnih koncepata korištenih u definiciji i detaljan je u odnosu spram ključnih mandata, principa, znanja i prakse socijalnoga rada.

KLJUČNI MANDATI

Ključni mandati profesije socijalnoga rada su: promocija društvene promjene, socijalni razvoj, socijalna kohezija, te osnaživanje i oslobađanje ljudi.

Socijalni rad je praktična profesija i akademska disciplina koja prepoznaje da sprega historijskih, socio-ekonomskih, kulturnih, spacijalnih, političkih i ličnih faktora može služiti kao mogućnost i/ili prepreka za ostvarivanje blagostanja i razvoja ljudi. Strukturalne barijere doprinose perpetuiranju nejednakosti, diskriminacije, izrabljivanja i ugnjetavanja. Razvoj kritičke svijesti kroz refleksiju o strukturalnim izvorima ugnjetavanja i/ili privilegija na osnovu kriterija poput rase, klase, jezika, religije, roda, invalidnosti, kulturne i seksualne orijentacije, te razvoj strategija djelovanja na adresiranju strukturalnih i ličnih prepreka su centralni za emancipacijsku praksu koja

ima dva osnovna cilja: osnaživanje i oslobađanje ljudi.

Mandat društvene promjene zasnovan je na premise da se intervencije socijalnoga rada dešavaju kada se procjeni da trenutačna situacija – bilo na nivou ličnosti, porodice, manje grupe, zajednice ili društva – zahtijeva promjenu ili razvoj. Rukovodi se potrebom da se izazovu i promjene strukturalni uvjeti koji doprinose marginalizaciji, socijalnoj isključenosti i opresiji. Inicijative društvene promjene prepoznaju mjesto i ulogu ljudske agensnosti u unaprjeđenju ljudskih prava i ekonomske, okolišne i socijalne pravde. Profesija je podjednako posvećena i održanju društvene stabilnosti, ukoliko se stabilnost ne koristi radi marginalizacije, isključivanja ili ugnjevatavnja bilo koje specifične grupe ljudi.

Socijalni razvoj konceptualizira se u smislu strategija intervencije, željenih ishoda i okvira politika, pri čemu je razvojni okvir pridodat popularnijem rezidualnom i institucionalnom okviru. Zasnovan je na holističkim biopsihosocijalnim i duhovnim procjenama i intervencijama koje transcendiraju mikro-makro podjelu, uključuju više razina sistema i međusektorske i interprofesionalne saradnje u cilju održivog razvoja. Njime se prioritet daje socio-strukturalnom i ekonomskom razvoju, bez pristajanja na konvencionalnu mudrost da je ekonomski preduvjet društvenog razvoja.

PRINCIPI

Sveobuhvatni principi socijalnog rada su: poštivanje unutarnje vrijednosti i dostojanstva svakog ljudskog bića, ne činjenje štete, uvažavanje različitosti i poštivanje ljudskih prava i socijalne pravde.

Zagovaranje i poštivanje ljudskih prava i socijalne pravde je motivacija i opravdanje za socijalni rad. Profesija socijalnog rada prepoznaje da ljudska prava trebaju koegzistirati uz kolektivnu odgovornosti. Ideja kolektivne odgovornosti naglašava realnost da pojedina ljudska prava mogu biti ostvarena na svakodnevnoj osnovi samo ako su ljudi spremni preuzeti odgovornost jedni za druge i okolinu, te važnost stvaranja recipročnih odnose unutar zajednice. Stoga je glavni fokus socijalnog rada na zagovaranju prava ljudi na svim razinama, te olakšavanju pozitivnih ishoda gdje ljudi preuzimaju odgovornost za međusobno blagostanje, razumiju i poštuju međuzavisnost između ljudi, te međuzavisnost između ljudi i okoline.

Socijalni rad obuhvaća prvu, drugu i treću generaciju prava. Prva generacija prava odnosi se na građanska i politička prava kao što su sloboda govora i savjesti, slobode od mučenja i proizvoljnog pritvaranja; prava iz druge generacije su socio-ekonomska i kulturna prava i uključuju prava na razumnu razinu obrazovanja, zdravstvene zaštite, stanovanja i prava manjina na vlastiti jezik; treća generacija prava usmjerena je na prirodni svijet i pravo na biodiverzitet vrsta i inter-generacijsku pravednost. Ova prava se međusobno podupiru i međuoavisna su, te akomodiraju i individualna i kolektivna prava.

U pojedinim slučajevima "ne činjenje štete" i "poštovanje različitosti" mogu predstavljati sukobljene i konkurentne vrijednosti, na primjer, kada se u ime kulture krše prava manjinskih skupina poput žena i homoseksualaca, uključujući pravo na život, Globalni standardi za obrazovanje i obuku u socijalnom radu bave se ovim složenim pitanjem zalaganjem da se socijalni radnici obrazuju u osnovnom pristupu ljudskim pravima, s jednim pojašnjenjem koje glasi:

Takav pristup može olakšati konstruktivnu konfrontaciju i promjenu kada određena kulturna uvjerenja, vrijednosti i tradicije krše temeljna ljudska prava. Pojam kulture kao društveno konstruisan i dinamičan može postati predmetom dekonstrukcije i promjene. Takva konstruktivna konfrontacija, dekonstrukcija i promjena mogu biti olakšana kroz usaglašavanje i razumijevanje pojedinih kulturnih vrijednosti, vjerovanja i tradicija, te putem kritičkog i reflektirajućeg dijaloga s članovima kulturnog skupine u pogledu širih pitanja ljudskih prava.

ZNANJE

Socijalni rad je interdisciplinaran i transdisciplinaran, oslanja se na široku lepezu naučnih teorija i istraživanja. 'Nauku' je u ovom kontekstu potrebno shvatiti u njenom najosnovnijem značenju kao 'znanje'. Socijalni rad se oslanja na vlastite teorijske temelje i istraživanja koja su u konstantnom razvoju, te na teorije drugih humanističkih znanosti, uključujući, ali ne ograničavajući se na teorije razvoja zajednice, socijalne pedagogije, administracije, antropologije, ekologije, ekonomije, obrazovanja, menadžmenta, skrb, psihijatrije, psihologije, javnog zdravstva i sociologije. Jedinstvenost istraživanja i teorija socijalnog rada ogleda se u činjenici da su oni primjenjivi i emancipacijski. Znatan dio istraživanja i teorije socijalnog rada je su-konstruiran s korisnicima usluga u interaktivnom, dijaloškom procesu i stoga odražava određena obilježja okruženja profesionalne prakse.

Predložena definicija priznaje da je socijalni rad određen ne samo specifičnim praksama okruženja i zapadnim teorijama, nego i autohtonim/indogenim znanjima. Dio baštine kolonijalizma je da su se valorizirala isključivo zapadne teorije i znanja, dok se autohtono znanje podcjenjivalo, nipodaštavalo i hegemoniziralo. Predložena definicija namjerava zaustaviti i preokrenuti taj proces priznanjem da autohtoni narodi u svakoj regiji, zemlji ili području nose vlastite vrijednosti, načine znanja, načine prenošenja svojih saznanja, i neprocjenjiva su doprinijeli nauci. Socijalni rad nastoji ispraviti historijski zapadni naučni kolonijalizam i hegemoniju slušanjem i učenjem od autohtonih naroda diljem svijeta . Na ovaj način, znanje socijalnog rada biti će ko-kreirano od strane autohtonih naroda, te primjerenije primijenjivano ne samo u lokalnim sredinama, nego i na međunarodnom nivou. Oslanjajući se na rad Ujedinjenih naroda ,IFSW definira autohtone narode na sljedeći način :

- Žive unutar (ili održavati veze s) geografski različitim teritorijama predaka.
- Skloni su održavanju različitih društvenih, ekonomskih i političkih institucija unutar vlastitih teritorija.

- Obično teže ostati različitima u kulturnom, teritorijalnom i institucionalnom smislu, umjesto asimilirati se u cjelosti u nacionalno društvo.
- Samo-identificiraju se kao autohtoni ili tribalni.

<http://ifsw.org/policies/indigenous-peoples>

PRAKSA

Legitimitet i mandat socijalnog rada leže u intervenciji na mjestima gdje dolazi do interakcije ljudi s okolinom. Okolina obuhvaća različite društvene sisteme unutar kojih su ljudi ukorijenjeni i prirodni, geografski okoliš, koji ima snažan utjecaj na živote ljudi. Participativna metodologija koju zagovara socijalni rad ogleda se u "uključivanju ljudi i struktura na adresiranju životnih izazova i poboljšanju blagostanja". Koliko je moguće, socijalni rad podržava rad s ljudima, a ne za ljude. U skladu s paradigmom društvenog razvoja, socijalni radnici koriste spektar znanja, tehnika, strategija, principa i aktivnosti na različitim nivoima sistema, koje su usmjerene ka održavanju sistema i/ili promjeni sistema. Praksa socijalnog rada obuhvaća niz aktivnosti, uključujući razne oblike terapije i savjetovanja, grupni rad i rad u zajednici; formuliranje i analizu politika; i zagovaranje i političke intervencije. Iz emancipacijske perspektive, ova definicija podržava strategije socijalnog rada usmjerene na povećanje nade, samopoštovanje i kreativnih potencijala ljudi da se suoče i izazovu opresivnu dinamiku moći i strukturne izvore nepravdi, dakle uključuje u koherentnu cjelinu mikro-makro i lično-političko dimenziju intervencije. Holistički fokus socijalnog rada je univerzalan, ali prioriteti prakse socijalnog rada razlikovati će se od od zemlje do zemlje, te s vremena na vrijeme, ovisno o historijskim, kulturnim, političkim i društveno-ekonomskim uvjetima.

Odgovornost je socijalnih radnika širom svijeta da brane, obogaćuju i realiziraju vrijednosti i principe sadržane u ovoj definiciji. Definicija socijalnog rada može imati smisla sama kada su socijalni radnici aktivno posvećeni njenim vrijednostima i viziji.